

Egységesített, kompetenciaközpontú írásbeli
érettségi vizsga/érettségi és diplomavizsga

2021 – Tavaszi vizsgaidőpont

Magyar

Magyaráztatok és megoldási javaslatok

1. téma/1. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Babits Mihály: <i>Messze... messze...</i>
Szövegtípus:	értelmezés
Szavak száma:	405 – 495
Szituáció:	–
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A költő elvagyódását fejezi ki a versben, megnevezve nyolc országot, azok legjellemzőbb vonásait. Az utolsó versszak összegzésében leírja szomorúságát, mivel a bemutatott szépségeket ő nem láthatja soha.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze ...!	<ul style="list-style-type: none"> ■ nyolc ország bemutatása röviden, mindegyik ország legjellemzőbb vonásait, népének sajátosságait villantja fel a költő: „<i>Göröghon. Szirtek, régi rom,</i>”; „<i>Frankhon. Vidám, könnyelmű [sic!] nép.</i>” ■ érdeklődést felkeltő, szép képek az egyes országokból egymástól függetlenül ■ az utolsó versszak összegzés: a sok szépség és gazdagság, a sokszínű világ a lírai én számára elérhetetlen – egyik országba sem látogathat el
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg ...!	<p>felépítés:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ kilenc versszak ■ versszakonként négy sor ■ soronként 8 szótag ■ páros rím (a a b b), sokszor tiszta rím (a magánhangzók és a mássalhangzók is hasonlóak vagy azonosak): pl. „<i>balkonon</i>” – „<i>alkonyon</i>”; „<i>régi rom</i>” – „<i>bús orom</i>” ■ időmértékes verselés (jambusok) ■ a sorok rímelése és a mű időmértékes verselése sajátos zeneiséget vált ki <p>stílusesszéközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ alliterációk: „<i>bús donna barna balkonon</i>”, „<i>régi rom</i>”, „<i>felhők felett</i>”, „<i>kormos kémény</i>”, „<i>milyen mostoha</i>” – zeneiséget eredményeznek ■ felkiáltások: „<i>Ó mennyi város, mennyi nép!</i>” ■ ismétlés: a „<i>mennyi</i>” szó használata hatszor a versben – a csodálat, csodálkozás kifejezése

	<ul style="list-style-type: none"> ■ ellentétes hangnemek (ünnepélyes, elégikus, ironikus) lüktető sodrást adnak a versnek <ul style="list-style-type: none"> – ünnepélyes: „<i>hon</i>”-nak nevezi a költő az egyes országokat – elégikus: „<i>rabsorsom milyen mostoha,</i>” – ironikus: „<i>hizott polgárok</i>” [sic!], „<i>könnyelmű</i> [sic!], <i>nép</i>” <p>impreszionista vonások:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ nominális stílus, összesen hét ige a kilenc versszakban: „<i>nyújt</i>”, „<i>mereng</i>”, „<i>lanyhul</i>”, „<i>fölbuzog</i>”, „<i>füstölög</i>”, „<i>hull</i>”, „<i>láthatom</i>”, a 3–6. versszakban egyetlen ige sincs ■ sok apró, pici kép, felsorolásokkal érzékelteti a tarkaságot, a sokaságot „<i>Mekkora nyüzsgés, mennyi hang: / masina, csengő, kürt, harang</i>”
<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Mutasson rá ...!</p>	<p>Pozitív képet fest mindegyik országról, az utolsó versszak felkiáltásai a csodálatot mutatják, a „<i>mennyi</i>” szó háromszori ismétlése nyomatékosítja ezt. Ezzel szemben a lírai én „<i>rab</i>”, sorsa „<i>mostoha</i>”. A kilátástalanságot felerősíti a kettős tagadás: „<i>nem</i>”, „<i>soha</i>”. Személyes érintettségét fejezi ki, hogy itt szerepel az egyetlen egyes szám első személyű ige: „<i>láthatom</i>”.</p>
<p>Megoldási lehetőségek a 4. feladathoz: Fejtse ki ...!</p>	<p><i>Egyéni megoldások. A költő életrajzának ismerete nélkül a vizsgázó a következő értelmezésre juthat:</i></p> <p>Az ember lehetőségei korlátozottak. Nem tudjuk vágyainkat mindig megvalósítani, aminek különböző okai lehetnek (anyagi, személyes, politikai ...). A vágyakozás – különböző dolgok után – azonban minden emberben megvan. Van, aki más országok megismerésére vágyik, az egyes országokról szerzett ismeretei (olvasmányból, filmekből stb.) után vágyik arra, hogy személyesen is eljusson az adott helyre.</p> <p>A „<i>[...] mind nem láthatom soha!</i>” záró sor azt sugallja, hogy a lírai én elvágódása a megismerés kívánságára vonatkozik, nem azt, hogy egy másik országban szeretne élni.</p> <p><i>A költő életrajzának ismerete esetén a vizsgázó kitérhet a következő tényre:</i></p> <p>Babits Mihály 1907-ben ösztöndíjat kért párizsi tanulmányokra, ám ezt a kérvényt a minisztérium elutasította. A verset az elutasítás miatti keserűség, a „<i>rabsors</i>” ihlette.</p> <p><i>A vers a fenti életrajzi adat nélkül is értelmezhető.</i></p>

1. téma/2. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Juhász Ferenc költő és családja
Szövegtípus:	összefoglalás
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	helyzet: az összefoglalás gimnáziumi szakdolgozat része lesz szerep: szerző címezettek: a dolgozat olvasói
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	leírás, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	Juhász Ferenc fiatalabb lánya visszaemlékezik a költőre mint családapára és magánemberre, és beszámol arról, hogyan gondozza apjának irodalmi hagyatékát.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Mutassa be ...!	Juhász Ferenc felesége immunológus volt, két lánya van, Eszter, az idősebbik orvos lett, Anna, a fiatalabbik irodalmár. Ő az olasz nyelv és kultúra iránt különösen érdeklődik, Rómában járt egyetemre. Irodalmi rendezvényeket szervez, irodalmi-művészeti műsorai vannak (pl. Hadik Szalon). Ő gondozza apja irodalmi hagyatékát.
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Jellemezze ...!	A költő lányai életét nem irányította, de támogatta őket terveik megvalósításában. A családban rendszeresen vendégeskedtek neves költők, írók, zeneszerzők, művészek, a magyar kulturális élet jelentős alakjai, akik irodalomról beszélgettek. Juhász Gyula lányai nem lettek költők, de apjuk mintájára sokat írtak. Anna naplót írt, sokat levelezett, megtanulta apjától, hogy az érzéseket ki kell mondani, le kell írni. Bizalomra, figyelemre és szorgalomra tanította lányait. Őszinte, bátor, szerény ember volt. Szívesen beszélgetett az egyszerű emberekkel. A legfontosabb a boldogság volt számára.
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Tárja fel ...!	Irodalmi műsorokat szervez, pl. apja 80. születésnapjára még életében, majd halála után a 90. születésnapjára. A költőről készült dokumentumfilm és a hozzá kapcsolódó könyv összeállításában vett részt. Apja halála után rendszerezi a közönség számára addig nem ismert dokumentumait, fotóit, kézíratait, levelezését.

2. téma/1. feladat

Téma:	Olvasás
Feladat címe:	Ha nem kötelező, máris érdekesebb?
Szövegtípus:	értekező fogalmazás
Szavak száma:	405 – 495
Szituáció:	–
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	értékelés, érvelés, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	Már nem a klasszikus műveken keresztül lehet igazán megszerettetni a fiatalokkal az olvasást. A szülők felelőssége minél korábban elkezdni kialakítani gyermekükben az olvasáshoz való pozitív viszonyt.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg ...!	A fiatalok olvasási szokásai különbözőek: <ul style="list-style-type: none"> ■ sokan olvasnak, de sokan alig ■ a gimnáziumi diákok többet olvasnak, mint a szakközépiskolások ■ a lányok és a fiúk témaválasztása eltérő
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Elemesse ...!	A tinik már nem idegenkednek a hosszú regénysorozatoktól. Változás az iskolai kötelező irodalmak témaválasztásában. A könyvek megfilmesítése – megnőtt az olvasási kedv. A lényegi információra összpontosító „skimming” olvasás tapasztalható az internetes információszerezésnél.
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki ...!	<i>A szöveg főbb pontjainak sorbavételével érvek felsorakoztatása a család szerepe mellett.</i> <i>Lehetséges azonban az a nézet is, mely szerint az iskola feladata az olvasás megszerettetése.</i>

2. téma/2. feladat

Téma:	Olvasás
Feladat címe:	A képernyős olvasás hatásai
Szövegtípus:	olvasói levél
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	helyzet: olvasói levél a <i>Heti Világgazdaság</i> című folyóirat számára szerep: olvasó címezettek: a <i>HVG</i> hetilap szerkesztői, ill. olvasói
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	értékelés, érvelés, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A digitális megjelenése változásokat hozott a fiatalok olvasási szokásaiban. A képernyőn való olvasás nem jelenti feltétlenül az olvasási kedv csökkenését, de a színvonalas tartalom tudatos megválasztása fontos.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg ...!	A gyerekek egyre több időt töltenek a digitális eszközök használatával. Az információkhoz való könnyű hozzáférhetőség az emlékező-képesség visszaesését okozza. Az olvasástanulást nagyban segítő újdonság a „mese-karaoke”.
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Értékelje ...!	<i>A szakemberek kijelentéseinek, ill. álláspontjainak egyéni értékelő megítélése.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Szóljon hozzá ...!	<i>A szerző véleményének megerősítése, saját vélemény megalkotása vagy ellenvetés.</i> <i>A saját álláspont alátámasztása érvekkel.</i>

3. téma/1. feladat

Téma:	Környezet
Feladat címe:	Mit tehetünk a klímaváltozás ellen?
Szövegtípus:	értekező fogalmazás
Szavak száma:	405 – 495
Szituáció:	–
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p>A fosszilis energiaforrások felfedezése a klímaváltozás kezdete. Az iparosodás által az üvegházhatású gázok hihetetlen pusztítást okoznak. A fenyegető katasztrofális környezeti változások elkerülésére szükségszerű a szemléletváltás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ az erőforrások bölcs használata, ■ a környezettudatos közlekedés, ■ csökkenteni kell a háztartások üvegházgáz-kibocsátását, hulladékát, ■ vásárlói szokásaink tudatosabbá tétele a regionális termékek vásárlásával.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg ...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Mutasson rá ...!	<p><i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i></p> <p>Például:</p> <p>A modern kori társadalom felgyorsult iparosodása éghajlatváltozást okoz.</p> <p>A népességrobbanás az ipari termelés és a mezőgazdaság elterjedésével jár.</p> <p>A fogyasztói társadalom életstílusára nagymértékű húsfogyasztás, repülőzés és autózás, vásárlás és szemetelés jellemző.</p> <p>A társadalom erőforrás-felhasználása igen pazarló.</p>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Értékelje ...!	<p><i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i></p> <p>Például:</p> <p>A klímaváltozás megfékezésére a jelenlegi életmódunkon változtatni kell.</p> <p>Globális összefogásra van szükség.</p> <p>Mennyire elfogadhatóak a cikk ajánlásai?</p> <p><i>Ellenérvek is elfogadhatóak.</i></p>

3. téma/2. feladat

Téma:	Környezet
Feladat címe:	Veszélyeztetett állatok
Szövegtípus:	kommentár
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	helyzet: kommentár a veszélyeztetett állatok megmentéséről szerep: diák címezettek: a diákújság olvasói
Szövegalkotási művelet(ek), amely(ek) a szövegtípusnak megfelelően végzendő(k) el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p>Az emberek tévhitte a veszélyeztetett állatok számával kapcsolatosan többnyire azon alapul, hogy a reklámokban gyakran jelennek meg ezek az állatok akár egy-egy márka logójaként is.</p> <p>Megoldásnak tűnik a veszélyeztetett állatok megmentése a képeiknek reklám- vagy más célú felhasználásából eredő pénzekkel való támogatással.</p> <p>Az ökológusok egy-egy ilyen faj esetében sürgetik ezeket az intézkedéseket, mert a faj kihalása fenyeget.</p> <p>Egy kampány erejéig a Lacoste olyan tenispólókat dob piacra, amelyeken a megszokott stílusban más állatok szerepelnek.</p> <p>Összesen annyi póló kerül legyártásra az adott állatokkal a logó helyén, ahányra becsülik azok globális, vadon élő populációját.</p> <p>Az eladott pólók után befolyó összeget a cég a Természetvédelmi Világszövetségnek ajánlja fel, segítve ezzel a veszélyeztetett fajok túlélését és megőrzését.</p>
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze ...!	<i>Lásd fent.</i> <i>A szöveg főbb gondolataiból a vizsgázó azt emeli ki, amelyre ki akar térni a kommentárjában.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Ítélje meg ...!	<i>Egyéni megoldások.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki ...!	<i>Egyéni megoldások, lehetséges hozzászólás: egyetértés, ellenvélemény – a személyes tapasztalatok befolyásolhatják állásfoglalását.</i>